

Rekenkamercommissie

T.a.v. de heer A. Rynja

Havelte, 09-10-2016

Betr: Resultaatsverantwoording IGSD Steenwijkerland/Westerveld

Geachte heer Rynja,

Ten behoeve van uw onderzoek naar de resultaatsverantwoording van de IGSD Steenwijkerland / Westerveld maak ik u attent op mijn bevindingen, die de transparantie, controle en toezicht ten goede komen. De Rekenkamercommissie en onderzoekers hebben een zeer belangrijke functie, waarvan de uitkomsten in potentie de huidige opdrachtgever zouden kunnen overstijgen.

Bijna 50% meer personen afhankelijk van (aanvullende) bijstand dan gemeenten officieel verantwoorden. Door voortdurend gegoochel met definities in haar resultaatverantwoording suggereert de IGSD veel betere resultaten. Daarmee legaliseert zij ten onrechte de gedane en toekomstige extra investeringen. Eenvoudig vast te stellen door controle van de maandelijkse verzameluitkeringslijst en de vergelijking van gerealiseerde totaaluitgaven Inkomensdeel. En ook het financiële verschil in uitgaven tussen 2015 en 2016.

De grootste reductie van het aantal bijstandsgerechtigden wordt op papier door vele factoren geconstrueerd.

-Door de cijfers misleidend te herdefiniëren van saldo naar het veel lagere “gemiddelde aantal huishoudens op jaarbasis”. En vervolgens ook nog eens niet in aantallen, maar in FTE’s. Zelfs bij kleinere gemeenten gaat het hier in dit geval om verschillen die in de honderden kunnen lopen.

- Het cijfer wordt verkregen door de totale uitkeringssom te delen door de (on)gewogen gemiddelde uitkering op jaarbasis. Tekenend voor de kostenbenadering, in plaats van de participatiebenadering.

- De categorieën met aanvullende bijstand worden daarbij ook nog eens buiten beschouwing gelaten zoals parttime werkenden(10%-17 %), WW-ers, WAO-ers, WIA-ers en Bbz-ers. De inkomsten die zij inbrengen, worden ten onrechte niet meegenomen in de berekening van het aantal (te participeren) personen.

- De gehanteerde aantallen bijstandsgerechtigden worden soms statistisch verlaagd door de categorieën IOAW, IOAZ en Bbz weg te laten. Het op deze wijze geconstrueerde cijfer kan vervolgens te pas en te onpas van gedaante veranderen, als ware het saldo een synoniem van het gemiddelde aantal huishoudens op jaarbasis in FTE's.

- De werkelijke besparing in geld door de uitstroom naar betaald werk is daarmee vaak een factor 8-10 lager dan men wil doen geloven met de percentages van uitstroom. De uitstroomcijfers naar betaald werk vertekenen sterk, doordat deze geen rekening houden met bijvoorbeeld de “draaideurwerklozen” die 6 maanden per jaar werken en 3 keer uitstromen. Uitstroomcijfers naar regulier betaald werk zijn daarbij opgerekt en geherdefiniëerd naar inclusief onbetaalde werkervaringsplaatsen, werkstages etc.

Alle uitstroom naar werk (inclusief dubbeltellingen) wordt ten onrechte opgeteld en onjuist berekend door dit niet te delen op het saldo, maar door het getal van het veel lagere “gemiddelde huishouden op jaarbasis en in FTE's.

- Het zou mij dan ook niet verbazen indien een gehuwde werk vindt er niet 1 maar dus 2 personen geteld worden. En dit vervolgens mogelijk 3 keer per jaar!

-Zonder uitzondering worden de cijfers opgepoetst, laag en hoog afhankelijk van de gewenste uitkomsten. Saillant voorbeeld van zo'n gemeentelijke doelredenering is het sterk verschillende percentage van de categorie bijstandsgerechtigden die (tijdelijk) niet naar werk begeleid kan worden. De gemeente die geen banenplan wil: 45 % en de gemeente met een Plan van Aanpak voor werk: 5 %!

- Voor de caseloadberekening van de werkconsulenten zal vermoedelijk dan ook het uitgangspunt niet zijn, het gemiddeld aantal huishoudens op jaarbasis en in FTE's, maar het veel hogere feitelijke saldo in aantallen.

De vaststelling van een oorzakelijk verband tussen de inzet van medewerkers en besparing door de uitstroom naar werk van de bijstandsgerechtigden is een punt van aandacht.

-Er is een groot verschil tussen het aantal aangevraagde en uitgekeerde participatiebijdragen ten opzichte van de eerder genoemde bijstands-FTE's. Dit kan veroorzaakt worden door de grote in- en uitstroom. Maar kan ook een indicatie zijn van het werkelijke aantal (aanvullend) bijstandsgerechtigden.

- De berekening van de kosteneffectiviteit van de ingezette middelen en personen (al dan niet tijdelijk) wordt niet/nauwelijks gemaakt. De verklaring hiervoor is dat men zich wel realiseert dat dit beter onder de pet kan blijven. Een ongemakkelijke waarheid.

-Bezwaarprocedures: resultaatsverantwoordingen die ten onrechte gemeenten veel meer gelijk geven dan uit andere ordening van dezelfde openbare cijfers zou blijken. Vaak heeft de burger in ongeveer 40 % van de gevallen geheel of deels gelijk gekregen. En daarbij dienen we ons te realiseren dat in deze situaties de slager ook nog eens het eigen vlees keurt. Waarbij herziene besluiten opmerkelijk genoeg gepaard gaan met een verzochte officiële intrekking van het bezwaar!?! En als zodanig dan in de statistieken verwerkt.

De controle en het toezicht van colleges en raadsleden schieten ernstig te kort. Des te meer bij Gemeenschappelijke Regelingen van meerdere gemeenten, die op nog grotere afstand staan. Beleid en beslissingen worden gebaseerd op deze gemanipuleerde cijfers en evaluaties van maatschappelijk beoogde effecten worden angstvallig vermeden. Deze structurele fraude komt je overal tegen (door en naar overheidsinstellingen en bedrijven) en is sterk ondermijnend voor de geloofwaardigheid van de gemeente en voor de samenleving.

Helaas moeten we vaststellen dat de diverse gradaties van fraude kennelijk lonen.

Verantwoordelijkheid

Gemeenten hebben deze uniforme wijze van nivellering van de bijstandscijfers kennelijk gezamenlijk op elkaar afgestemd.

Welke conclusies zijn er te trekken voor het gevoerde beleid en de uitvoering van colleges en ambtelijke organisatie? Wie is er verantwoordelijk voor deze onjuiste en onvolledige informatie naar gemeenteraadsleden? In welke mate is dit de controlerende raadsleden aan te rekenen?

Rekenkamer IGSD Steenwijkerland/Westerveld

Ik adviseer de rekenkamer om bestaanscontroles en (kruis)verbandvergelijkingen uit te voeren.

Ik vertrouw er op dat de aanleiding, achtergronden, specifieke onderzoeksvragen en mijn bovenstaande kritische kanttekeningen bij de huidige resultaatsverantwoording tot een evenwichtig rapport zullen leiden.

Ik wens u veel succes toe en kijk met belangstelling uit naar uw bevindingen en de reacties hierop.

Met vriendelijke groet,

Peter Westen